מתני׳ סבר דאפי׳ בחייבי לאוין דשאר קידושין תופסין מדקתני שם עריות ולא קתני מ׳ עריות גרושתו וחלוצתו לאם היו יכולות ליעשות לאחיו היו פוטרות צרותיהן בחייבי כריתות כיון דאין קידושין תופסין אלא ודאי קידושין תופסין כהו ולהכי לא שייך למיתניהו דאפי׳ היו יכולות ליעשות לאחיו לא היו פוטרות צרותיהן ועוד יש לדקדק מדנקט אנוסת אביו שהיא אמו ולא נקט אנוסת אביו סתם ות״ת כיון דמתני׳ סבר כרבי יהודה דאסר באנוסת אביו מ״כ ע״כ סבר נמי דאין קידושין תופסין בחייבי לאוין דהא בהא תליא כדמוכח בסוף החולץ (לקמן דף מט. ושם) דמפרש טעמא דר״ע דאמר יש ממזר מחייבי לאוין משום דסבר לה כרבי יהודה דמוקי לה יגלה באנוסת אביו וסמיך ליה לא יבא ממזר וא״כ למתני׳ נמי הוי ממזר וכל היכא דהוי ממזר אין קידושין תופסין כדמוכח בכמה דוכתי וי״ל דלע״ג דמתני׳ מוקמה לקרא באנוסת אביו מ״מ לא הוי ממזר כמו לרבי יהושע דמוקי לה יגלה בשומרת יבם של אביו אפ״ה סבר דלא הוי ממזר אלא מחייבי מיתות ב״ד ודרשינן מלא יקח דהוי חייבי מיתות ב״ד עד לא יגלה דהוי חייבי כריתות הוי ממזר ולא חייבי כריתות וה״נ למתני׳ דמתני׳ מלא יקח עד לא יגלה שהוא חייבי לאוין הוי ממזר ולא חייבי לאוין בכלל:

לפי (ו) שאינן בצרת צרה. הקשה הר״ר משה כהן לר״ש איתא בצרת צרה כגון שנולדו אחים להן אחר שחלץ ליבמתו וקדשה דלא קיימין עלה בלא יבמה כדאמרינן לקמן בסמוך ולו׳ מייבי בפלוגתא כיון דקתני אנוסת אביו גבי שם עריות בסיפא דהיינו כרבי יהודה וי״ל דבפלוגתא דלא סבר לה לא קמיירי כדפי׳ לעיל ולו׳ לא סבר כר״ש באשת אחיו שלא היה בעולמו:

החולץ ליבמתו וחזר וקדשה. וליכא למימר דנקט וחזר וקדשה לאשמועינן דהוא אינו חייב על החלוצה כרת אבל לאו איכא לפי שקדשה דאמרינן בקידושין (דף עח.) מודים במחזיר (ז)גרושתו שאם קידש ולא נעל שאין לוקה דרך בנין בית אסרה תורה אלא נקט קדשה משום דאם מת פליגי רבי יוחנן ור״ל אם זקוקה ליבם לאחיו אי לאו ולא נקט וחזר וכא עליה דבהא לא פליגי רבי יוחנן ור״ל דלכולי עלמא אינו חייב על החלוצה כרת וה״ה דהוה מצי למנקט וחזר וכא עליה אחד מן האחין: **איהו** הוא דקאי בלא יבנה. אי לא הוה כתיב לא יבנה הוה אמינא דאפילו הוא על החלוצה בכרת והשתא איתר לא יבנה לנתקה מכרת דלאו אבל אחין וצרה בדקיימי קיימי ולא קאי לא יבנה עליהו ותימה דבהמולץ (לקמן דף מד. ושם) משמע דלא איתר קרא דלא יבנה אלא איצטריך דלא לחלוץ לחדא ולייבם לחדא דהתם פריך אמתני׳ דמי שהיה נשוי כ׳ נשים כו׳ ולייבם לתרוייהו אמר קרא בית אחיו בונה ואינו בונה שתי בתים וליחלוץ לתרוייהו אמר קרא בית חלוץ בית אחד הוא חולץ כו׳ וליחלוץ לחדא ולייבם לחדא אמר קרא אשר לא יבנה וכו׳ ולייבם לחדא ואחלוץ לחדא אמר קרא אם לא יחפוץ האיש אם חפץ מייבם וכל שאינו עולה לייבום אינו עולה לחליצה ומיהו אית ספרים דלא גרסינן להו ואף לספרים דגרסינן איכא למימר דכי משני בתר הכי האי חפץ מייבם וכל שאין עולה לייבום כו׳ מו לא איצטריך לא יבנה דלא ליחלוץ לחדא ולייבם לחדא דכיון דאין עולה לחליצה דאין חולץ שתי בתים אינו עולה נמי לייבום והשתא איתר לא יבנה לנתק מכרת דלאו ובפ׳ ד׳ אחין (לקמן דף נג.) דקאמר אי דמייבם והדר חלץ ה״נ אלא דלמא אלץ ברישא והדר מייבם וקס ליה בלא יבנה אתם היינו אליבא דרבי יוחנן דמוקי לה יבנה נמי אלרה אבל לר״ל קס ליה בכרת: **ולרחני** לר״ע אין לו עליו כלום. תימה דבפרק המדיר (כתובות דף עה:) איכא כי האי גוונא דתנן היו בה מומים ועודה בבית אביה אחד צריך להביא ראיה נכנסה לרשות הבעל הבעל צריך להביא ראיה ומסיק בגמרא דרישא ר׳ יהושע וסיפא ר״ג ולא פריך ולימא לדברי ר״ג נאמנת ועל הבעל להביא ראיה ולא הוה צריך למיתני תרי בני מאן

היתה אמו אנוסת אביו ונשאת לאחיו מאביו ומת זו היא אמו שפוטרת צרתה ואע״פ ששנו חכמים במשנתנו חמש עשרה יש לנו להוסיף שש עשרה כגון זו א״ל ר״ל לרבי יוחנן ללוי דאמר דאי נמי קתני לתני החולץ ליבמתו וחזר וקדשה ומת בלא בנים דמגו דאיהי אסורה צרתה נמי אסירא א״ל *לפי שאינה בצרת צרה ולימא ליה חייבי לאוין היא וחייבי לאוין בני חליצה ויבום נינהו לדבריו קאמר ליה לדידי חייבי לאוין הם וחייבי לאוין בני חליצה ויבום נינהו אלא לדידך חייבי כריתות נינהו לפי שאינן בצרת צרה איתמר החולץ ליבמתו וחזר וקדשה (ח)אמר ר״ל הוא אין חייב על החלוצה כרת והאחין חייבין על החלוצה כרת על הצרה בין הוא ובין האחים חייבין על הצרה כרת (ט)ורבי יוחנן אמר (י)בין הוא ובין האחין אינן חייבין לא על החלוצה כרת ולא על הצרה כרת מ״ט דר״ל אמר קרא (יא)אשר לא יבנה (יב)כיון שלא בנה שוב לא יבנה איהו הוא דקאי בלא יבנה אבל אחיו כדקיימי קיימי ועלה דידה הוא דקאי בלא יבנה הא צרה כדקיימי קיימי ורבי יוחנן מי איכא מידי דמעיקרא אי בעי האי חליץ ואי בעי האי חליץ ואי בעי (יג) להאי חליץ ואי בעי להאי חליץ והשתא קאי עלה בכרת אלא איהו שליחותא דאחים קעביד איהי שליחותא דצרה קעבדה איתיביה ר׳ יוחנן לר״ל החולץ ליבמתו וחזר וקדשה ומת צריכה חליצה מן האחין בשלמא לדידי דאמינא חייבי לאוין נינהו היינו דצריכה חליצה מן האחין אלא לדידך אמאי צריכה חליצה ולטעמיך אימא סיפא עמד אחד מן האחין וקדשה אין לה עליו כלום ואי חייבי לאוין נינהו אמאי אין לה עליו כלום אמר רב ששת סיפא אתאן לר״ע דאמר (יד)אין קידושין תופסין בחייבי לאוין וליתני לדברי ר״ע אין (טו) לו עליו כלום

קשיא

היתה אמו אנוסת אביו ונשאת לאחיו מאביו. קידושין תופסין בה ואפילו לר׳ יהודה הקידושין תופסין בחייבי לאוין וכשמת נמצאת צרתה צרת ערוה ופטורה: **ללוי דאמר דאי נמי קתני.** דהא מתני׳ רבי יהודה (ג) ובדיק לה לוי אמו אנוסת אביו: **וחזר וקדשה.** וקידושין תופסין לו בה דאיתה עליו אלא בלאו דכתיב (ד) אשר לא יבנה את בית אחיו כיון שלא בנה שוב לא יבנה: **ומת בלא בנים.** ולו אשה אחרת: **דמינו דהיא אסורה.** לאחים דקיימת עליהו בכרת לר״ל דאמר לקמן בשמעתין האחין של חולץ מייבין על המלוה כרת לצרתה נמי אסורה: **לפי שאינה בצרת צרה.** דליכא למיתני בה הלכה לצרתה ונשאת לאחד מן האחין דהא לכולהו אסירא דכל ערוות דמתני׳ על האחד מהם ערוה ועל שאר אחין מותרות ומצי למיתני בה הלכה לצרתה ונשאת לאחיו השני אבל הכא כולהו אחין אסירי בתרוייהו: **ולימא ליה.** רבי יוחנן לר״ל חייבי לאוין נינהו האחין על חלוצה זו שחזרה ונפלה לפניהם ולא קיימת עליהו בכרת דהא איהו פליג עליה דר״ש בן לקיש לקמן ואמר בין שאר האחים בין החולץ אין מייבין על המלוה כרת ולא על הצרה כרת: **וחייבי לאוין בני חליצה ויבום נינהו.** כלומר זקוקה היא להתייבם ואין איסור לאו פוטרה מן החליצה דהא מאחות אשה יצאין שהיא עריה וחייבין על זדונה כרת והלכך לא מצי למיתנייה במתני׳: **על הצרה.** אם היתה לה צרה ונפטרה בחליצתה של זו דכתיב בית חלוץ הנעל(ה) בית אחד הוא חולץ ואין חולץ שני בתים (ד) ואותה צרה חמורה לעמוד על כולן באיסור אשת אח בכרת שנפטרה מהן כדמפרש טעמא: **כדקיימי קיימי.** באיסור אשת אח: **ור׳ יוחנן.** אמר לך מי איכא מידי דמעיקרא אי בעי האי אח חלץ ואי בעי האי אח חלץ שהראשון ביד כולן ולענין צרתה נמי (ה) מעיקרא אי בעי להאי חלץ ואי בעי להאי חלץ והשתא משום דחלץ חד לחדא קאי על צרה בכרת וכן אחיו על כולהו בכרת: **האי שליחותא דידהו עבד.** דמעיקרא היה הראשון ביד כולן וכן היא שליחותא דצרה עבדה וכי היכי דהוא עלה בלא יבנה כן על צרתה בלא יבנה וכן האחים על שתיהם: **אמאי צריכה חליצה.** נהי נמי דקידושין תפסי בה לאיהו לא קאי עלה בכרת מיהו כשמת מיפטר ותצא מן האחים משום ערוה הואיל ובכרת היא עלייהו: **עמד אחד מן האחין וקדשה.** אלא קדשה החולץ אלא אחד מן האחין: **אין לה עליו כלום.** דאין קידושין תופסין לו בה ואינה צריכה היתנו גט דאין קידושין תופסין בחייבי כריתות: **סיפא אתאן לרבי עקיבא.** ורישא רבנן ומיהו חייבי לאוין הוא דברי הכל: קשיא

מסורת הש״ס

ה) [נקמן נג.]. ב) [נקמן נג.]. ג) [נקמן נג.]. ד) [נקמן נג: סט. לב: כתובות כט: קידושין סה. סח. פיטוש יח: סנהדרין נג. תמורה כט:]. ה) [בכריס כה:]. ו) מ״ת מלעתי.

גליון הש״ס

גמ׳ לפי שאינה בצרת צרה. לעיל דף נ ע״ב:

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ ולא כבי לההיא חלץ ולא כבי לההיא חלץ והשתא קאי: (ב) שם לדברי ר״ע אין לה עליו: (ג) רש״י ד״ה לוי וכו׳ ר׳ יהודה היא וכדיק: (ד) ד״ה על אלרה וכו׳ אותה צרה חמורה הימנה לעמוד וכו׳ משנטטרה מהן: (ה) ד״ה זר וכו׳ יוחנן וכו׳ דמעיקרא אי בעי לההיא חלץ ולא כבי לההיא חלץ: (ו) תוס׳ ד״ה לפי שאינה בצרת וכו׳ כגון שנולדו לו אחין אחר:

מוסף רש״י

לר״ע דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין. אין קידושין תופסין לאשה האסורה על המקדשה בלאו, ורבנן פליגי עליה ואמרי בחייבי כריתות היא דלא תפסי אבל בחייבי לאוין תפסי (סוטה יח:) בכחולץ (לקמן דף:) בגרושתו המחזיר גרושתו ר״ע אומר אין לה בה קידושין (כתובות נב:) לו: דקתני (לקמן נ:) חלץ ועשה בה מאמר אין לאחר חליצה כלום, כלומר אין המאמר תופס בה דקס ליה דאשתא בלא יבנה ואמר בגמ׳ (נב.) תניא רבי אומר אין הדברים אלו אמורים אלא לדברי ר״ע שהיה עושה חליצה כעבריה (קדושין סח.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com